

Nr 177

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680); given Stockholms slott den 16 oktober 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll samt bilagda skrivelse från kyrkomötet, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680).

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Alva Myrdal

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att religionsfrihetslagen ändras så, att utlänning som tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund skall kunna vinna inträde i svenska kyrkan utan att behöva personligen inställa sig hos pastor.

1970 års kyrkomöte har godkänt förslaget.

Förslag

till

Lag

om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680)

Härigenom förordnas, att 10 § religionsfrihetslagen (1951:680) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

Vill någon — — — — — är kyrkobokförd.

Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning, skall han upptagas i kyrkan. Detsamma skall ock gälla, om sökanden erhållit den undervisning i kyrkans lära, som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras, och inför pastor avgiver muntlig försäkran att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl.

Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning *eller att han tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund*, skall han upptagas i kyrkan. Detsamma skall ock gälla, om sökanden erhållit den undervisning i kyrkans lära, som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras, och inför pastor avgiver muntlig försäkran att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

*Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Sofiero den 24 juli 1970.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST,
SVEN-ERIC NILSSON, MYRDAL, ODHNOFF, NORLING, LÖFBERG.

Statsrådet Myrdal anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i religionsfrihetslagen (1951:680)* och anför.

Riksdagen har i skrivelse den 13 maj 1970, nr 159, anhållit om förslag till ändrad ordning för inträde i svenska kyrkan så att utlänning, som är evangelisk-luthersk trosbekännare, skall kunna vinna inträde efter skriftlig ansökan.

Nuvarande ordning

Enligt 6 § religionsfrihetslagen får endast svensk medborgare eller här i riket bosatt utlänning vara medlem av svenska kyrkan. Den som förvärvar svenskt medborgarskap skall utan särskild ansökan anses upptagen i kyrkan, om han är evangelisk-luthersk trosbekännare (9 §). Detta gäller dock inte, om han hos pastor anmäler att han inte vill inträda i kyrkan. Önskar utlänning i annat fall än som sägs i 9 § vinna inträde, måste han göra ansökan därom hos pastor i den församling där han är kyrkobokförd eller vistas (10 § första stycket och 13 §). Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning, skall han tas upp i kyrkan. I annat fall gäller som villkor för upptagande i kyrkan att sökanden fått den undervisning i kyrkans lära som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras och att han inför pastor muntligen försäkrat att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl (10 § andra stycket). Sådan försäkran får avges endast inför präst och således inte inför någon som har i uppdrag att biträda pastor i kyrkobokföringsärenden (16 §). De nu angivna förutsättningarna för inträde i svenska kyrkan innebär att utlänning, som inte är döpt i svenska kyrkans ordning, inte kan vinna inträde i kyrkan enbart efter skriftlig ansökan. Kravet på muntlig försäkran enligt 10 § andra stycket gäller dock inte när ansökan om inträde för den som är under 18 år görs av vårdnadshavaren (12 §).

Ur förarbetena

I fråga om de regler som borde gälla för inträde i svenska kyrkan — utöver vad som föreskrivits beträffande barns inträde i kyrkan och utländska evangeliska-lutherska trosbekännares upptagande däri vid förvärv av svenskt medborgarskap — framhöll chefen för justitiedepartementet i prop. 1951: 100 med förslag till religionsfrihetslag m. m. (s. 149) bl. a. att dopet utgjorde den normala förutsättningen för tillhörighet till en kristen kyrka. Den som ansökt om inträde borde sålunda tas upp i svenska kyrkan, om det visades att han var döpt i svenska kyrkans ordning. Detta borde dock inte utgöra den enda möjligheten för inträde. Den som ville inträda kunde t. ex. redan vara döpt i annat trossamfund. För de fall då det inte visades att sökanden var döpt i svenska kyrkans ordning, borde gälla att ansökan om inträde medförde ett upptagande i kyrkan, om det framgick att sökanden fått undervisning i kyrkans lära och sökanden inför pastor avgav en muntlig försäkran om allvaret i sitt uppsåt. När inträde begärdes för barn under 18 år som stod under annans vårdnad borde dock någon sådan försäkran inte krävas.

Riksdagens framställning

I två likalydande *motioner* vid årets riksdag (I: 832 och II: 981) hemställdes att riksdagen för sin del skulle besluta om sådan ändring av religionsfrihetslagen att evangeliska-lutherska invandrades inträde i svenska kyrkan underlättades. Till stöd för motionerna anfördes i huvudsak följande.

Sedan religionsfrihetslagen trädde i kraft har vårt land mottagit ett ökande antal invandrare från bl. a. Finland. Tillämpningen av gällande lagstiftning har beträffande dessa allt oftare visat sig få konsekvenser som inte torde ha varit lagstiftarens avsikt och som vållar invandrarna olägenheter. När en invandrare från Finland besöker pastorsexpeditionen för att få familjen kyrkobokförd är det för medlem av finska evangeliska-lutherska kyrkan naturligt att tro att kyrkobokföringen också innebär inträde i svenska kyrkan. Detsamma gäller om motsvarande besök görs hos lokal skattemyndighet. Från sitt hemland medför han dess system att den som är registrerad i en församling också tillhör kyrkan. Den som utträtt är antecknad i civilregistret. Om vederbörande uppmärksammat de mellan länderna skilda systemen, kan vid besök på pastorsexpeditionen inträde i svenska kyrkan ordnas endast om församlingspräst är närvarande. Skriftlig ansökan godtas inte. Särskilt besvärande har det varit när en sådan invandrare — i tron att kyrkobokföringen inneburit inträde i svenska kyrkan — beställt kyrkovigsel och denna i sista stund fått skjutas upp, eftersom erhållet hinderlöshetsintyg saknat anteckning om medlemskap i svenska kyrkan och varken sådant medlemskap hunnit ordnas eller bevis om medlemskap i Finlands evangeliska-lutherska kyrka snabbt nog kunnat före-

bringas. Självklart bidrar ofta språksvårigheter till att nu gällande regler medför nämnda besvär. De nära band som förenar svenska och finska kyrkan motiverar emellertid att åtgärder vidtas för att undanröja svårigheterna. När en finsk medborgare ämnar utvandra till annat nordiskt land, utfärdas hans flyttningsbetyg av myndighet där han är registrerad, för kyrkomedlem av pastorskansliet och för övriga av civilregistret. Redan av flyttningsbetyget framgår sålunda om den flyttande är evangelisk-luthersk trosbekännare. Det synes därför skäligen att ändra gällande lagbestämmelser så, att sådana invandrare som vid inflyttningen uppvisar flyttningsbetyg utfärdat av evangelisk-luthersk församling i hemlandet utan ansökan tas upp i svenska kyrkan. För såväl inträde i som utträde ur kyrkan bör det räcka med skriftlig anmälan.

Över motionerna avgavs efter remiss *yttranden* av statens invandrarverk, Stockholms domkapitel och ärkebiskopen. Samtliga tillstyrkte att inträdet i svenska kyrkan för invandrande evangeliska-lutherska trosbekännare borde underlättas genom införande av en regel om att skriftlig ansökan skulle berättiga till sådant inträde. Däremot avstyrktes förslaget i motionerna om att sådana trosbekännare skulle tas upp i svenska kyrkan utan ansökan vid kyrkobokföring här i landet.

I sitt utlåtande med anledning av motionerna uttalade *första lagutskottet* (1LU 1970: 37) bl. a. att det av motionärerna väckta spørsmålet inte borde ses som en principiell fråga utan att det gällde endast de formkrav som skulle ställas upp för inträde i svenska kyrkan. Den självklara utgångspunkten vid prövningen härav borde liksom i fråga om utträde ur kyrkan vara att formkraven begränsades i största möjliga utsträckning. Beträffande utträdet hade önskemålen att lätta på formerna tillgodosetts genom en lagändring år 1963, varigenom det tidigare kravet på personlig inställelse togs bort. Mot denna bakgrund förelåg enligt utskottet starka skäl att söka eliminera olägenheterna av nuvarande formkrav för inträde och då framför allt kravet på personlig inställelse för sådana utländska medborgare som är evangeliska-lutherska trosbekännare men inte döpta i svenska kyrkans ordning. Utskottet framhöll vidare att språksvårigheter självfallet ofta bidrog till uppkommande besvär liksom bristande kännedom om reglernas innebörd. Det var därför viktigt med en effektiv informationsverksamhet. Anledning syntes emellertid också föreligga att överväga en ändring av bestämmelserna i religionsfrihetslagen. Visserligen borde den i motionerna framförda tanken på automatiskt medlemskap i svenska kyrkan för invandrare avvisas. En sådan ordning skulle innebära ett icke önskat avsteg från principen om frivilligt medlemskap i kyrkan. Goda skäl syntes däremot tala för att helt slopa kravet på personlig inställelse för de invandrare som är evangeliska-lutherska trosbekännare. En sådan ändring stod i samklang med 1963 års lagändring och syntes också naturlig med hänsyn till svenska kyrkans karaktär av folkkyrka. Utskottet förordade därför att en sådan

ändrad ordning för inträde i kyrkan nu genomfördes. Utskottet hemställde att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhöll om förslag till ändrad ordning för inträde i svenska kyrkan i enlighet med vad utskottet anfört.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Föredraganden

Som framgår av den lämnade redogörelsen har de formkrav som f. n. ställs upp i 10 § andra stycket religionsfrihetslagen i fråga om inträde i svenska kyrkan vållat vissa olägenheter för invandrare som är evangeliska-lutherska trosbekännare. Av de skäl som anförts av första lagutskottet anser jag att formkraven bör slopas i fråga om sådana trosbekännare. Att gå över till ett system med automatiskt medlemskap i svenska kyrkan för utlänning som tillhör ett evangeliskt-lutherskt trossamfund kan dock inte komma i fråga. Som utskottet framhållit, skulle en sådan ordning innebära ett icke önskat avsteg från principen om frivilligt medlemskap i kyrkan. Av den som vill bli medlem av kyrkan måste sålunda i formellt hänseende krävas att han gör ansökan om inträde.

Den ändring som riksdagen har begärt synes lämpligen kunna ske på det viset att det i 10 § andra stycket religionsfrihetslagen görs ett tillägg av innebörd att sökande, som visar att han tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund, skall tas upp i svenska kyrkan.

Ändringen bör träda i kraft den 1 januari 1971.

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680)*.

Förslaget torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*¹.

Jag hemställer att enligt 87 § regeringsformen inhämtas dels lagrådets yttrande över förslaget, dels kyrkomötets yttrande huruvida kyrkomötet godkänner förslaget.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen, som tillika förordnar att till kyrkomötet skall avlåtas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade förslaget, har uteslutits här.

Nr 2

Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet med förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680); given Sofiero den 24 juli 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden¹, enligt 87 § 2 mom. regeringsformen inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner härvid fogat förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680)².

GUSTAF ADOLF

Alva Myrdal

¹ Det vid skrivelsen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över justitieärenden för den 24 juli 1970 har uteslutits här.

² Förslaget, som är likalydande med det vid propositionen fogade förslaget, har uteslutits här.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 28 augusti 1970.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet	RIBEN,
regeringsrådet	HJERN,
justitierådet	BERGSTEN,
justitierådet	GYLLENSVÄRD.

Enligt lagrådet den 21 augusti 1970 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 24 juli 1970, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle enligt 87 § regeringsformen inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680)*.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Trygve Hellners.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Ingrid Hellström

Nr 2

Kyrkomötets underdåniga skrivelse i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse med förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680).

(Kyrkolagsutskottets betänkande nr 2)

Till Konungen

I skrivelse till kyrkomötet den 24 juli 1970, nr 2, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av skrivelsen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden för samma dag, förklarat Sig vilja inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkände vid skrivelsen fogat förslag till lag om ändring av religionsfrihetslagen (1951: 680).

Med överlämnande av ett tryckt exemplar av kyrkolagsutskottets i ärendet avgivna betänkande, nr 2, får kyrkomötet i underdånighet anmäla, att kyrkomötet godkänt ifrågavarande lagförslag.

Underdånigst

Ruben Josefson

Sune K. Johansson

Stockholm den 22 september 1970.

Nr 2

Kyrkolagsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse med förslag till lag om ändring i religionsfrihetslagen.

I en den 24 juli 1970 daterad, till kyrkolagsutskottet hänvisad skrivelse, nr 2, har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja, under åberopande av skrivelsen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden, enligt 87 § 2 mom. regeringsformen inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner vid skrivelsen fogat förslag till lag om ändring av religionsfrihetslagen (1951:680). Enligt till utskottet inkommet protokoll, hållet i lagrådet den 28 augusti 1970, har lagrådet lämnat förslaget utan erinran.

Förslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680)

Härigenom förordnas, att 10 § religionsfrihetslagen (1951:680) skall ha nedan angivna lydelse:

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

Vill någon ————— är kyrkobokförd.

Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning, skall han upptagas i kyrkan. Detsamma skall ock gälla, om sökande erhållit den undervisning i kyrkans lära, som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras, och inför pastor avgiver muntlig försäkran att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl.

Visar sökanden att han är döpt i svenska kyrkans ordning *eller att han tillhör annat evangeliskt-lutherskt trossamfund*, skall han upptagas i kyrkan. Detsamma skall ock gälla, om sökanden erhållit den undervisning i kyrkans lära, som med hänsyn till hans ålder och övriga omständigheter bör fordras, och inför pastor avgiver muntlig försäkran att ansökningen är grundad på allvarliga religiösa skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.»

Förslaget har framlagts i anledning av framställning från innevarande års riksdag. Avsikten med ändringsförslaget är att underlätta evangelisk-lutherska invandrares inträde i svenska kyrkan. Hittills gällande regler har enligt uppgift medfört olägenheter särskilt för det ökande antalet invandrade från Finland. Lagändring i enlighet med förslaget har tillstyrkts av statens invandrarverk, Stockholms domkapitel och ärkebiskopen.

Utskottet

Inom utskottet har vitsordats, att nu gällande ordning medfört svårigheter särskilt i församlingar där talrika finska medborgare bosatt sig. Utskottet hemställer,

att kyrkomötet måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att kyrkomötet godkänner det i skrivelsen framlagda förslaget till lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680).

Stockholm den 8 september 1970

På kyrkolagsutskottets vägnar:

NILS RAPPE

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit:

herr Rappe, herr biskop Lundström, herrar David Svenungsson, Elving Strandberg, Lindegård, herr biskop Herrlin, herrar Lagerberg, Klason, Löfgren*, Bälter, fru Österlind samt herrar Gustaf Hansson och Sigvard Hansson.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 16 oktober 1970.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Statsrådet Myrdal anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets och kyrkomötets yttranden över förslag till *lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951:680)*.

Föredraganden upplyser, att lagrådet lämnat förslaget utan erinran och att kyrkomötet godkänt detta, och hemställer, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga lagförslaget.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Anderson